

Majandus- ja tööstusministri määruse „Nimemärgise täpsustatud nõuded ning registreerimise taotlemise, registreerimise, registreeringu kehtivusaja pikendamise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise ja keeldumise kord“ eelnõu seletuskiri

Lisa

KOOSKÕLASTUSTABEL

I kooskõlastusring

Kooskõlastaja arvamuse esitaja	või	Eelnõu paragrahv, lõike, punkt	Märkuse või ettepaneku sisu	Arvestatud/mittearvestatud/selgitatud, mittearvestamise põhjus
Justiits- Digiministeerium	ja		Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel.	
Justiits- Digiministeerium	ja	Eelnõu § 1	1. Eelnõu §-s 1 sätestatakse nimemärgise registreerimise, registreeringu muutmise, kehtivusaja pikendamise ja kehtetuks tunnistamise taotluses esitatavad andmed. Esitatavate andmete loetelus on ka isikuandmed. Eelnõu kohane määrus kehtestatakse väärismetalltoodete seaduse ² (VMTS) § 12 lõike 3 alusel. VMTS § 12 lõike 1 kohaselt registreeritakse nimemärgis valmistaja või sissevedaja taotluse alusel seadme ohutuse seaduse §-s 12 nimetatud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemis. Seadme ohutuse seaduse ³ (SeOS) § 12 sätestab mainitud infosüsteemi regulatsiooni. Seega eelnõu kehtestamisel hakatakse infosüsteemis töötlema ka isikuandmeid. Isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist käsitatakse	Mittearvestatud. Planeeritud lahendada SeOS muudatusega, mille väljatöötamisega alustatakse aastal 2025.

		<p>eraelu puutumatuse riivena (Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 26)). PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Riigikogu võib täidesaatvat võimu volitada reguleerima üksnes vähem intensiivseid põhiõiguste piiranguid ning sealjuures peab seaduses sisalduv volitusnorm olema täpne, selge ja vastavuses piirangu intensiivsusega. Seda põhimõtet tuleb järgida ka isikuandmete töötlemisel. See tähendab, et isikuandmete töötlemine peab olema reguleeritud seadusega. Määrusega võib seaduse norme täpsustada, kuid seda üksnes selge ja täpse ulatusega volitusnormi alusel. Mida intensiivsem on põhiõiguste piirang, seda üksikasjalikumad peavad olema täitevvõimu tegutsemise aluseks olev volitusnorm ja menetlusnormid. Seega ei sobi isikuandmete töötlemise seaduslikuks aluseks üldine volitusnorm, mis jätab kõik peamised küsimused täitevvõimu reguleerida. Eelkõige peab seaduse tasandil määratlema isikuandmete töötlemise olukorrad ja eesmärgid, töödeldavate isikuandmete koosseisu vähemalt isikuandmete kategooriate täpsusega (viimast võib seaduse volitusnormi alusel määrusega täpsustada) ning töödeldavate isikuandmete säilitamise tähtajad. Samuti peab isikuandmete töötlemine vastama isikuandmete kaitse üldmääruse⁵ (IKÜM) artiklis 5 sätestatud andmetöötamise põhimõtetele. Eelnevalt tulenevalt palume täpsustada SeOS §-s 12 sätestatud andmekogu regulatsiooni selliselt, et see vastaks</p>	
--	--	---	--

		<p>seadusereservatsiooni põhimõttele. Samuti palume täpsustada SeOS § 12 lõikes 2 sisalduvat põhimääruse kehtestamise volitusnormi selliselt, et volitusnormist tuleneksid volituse piirid. Seaduse tasandil peab olema kindlaks määratud andmekogu pidamise eesmärk, andmekogusse kantavate isikuandmete koosseis, andmekogu vastutav töötleja (vajadusel kaasvastutavad töötlejad), andmete säilitamise maksimaalne tähtaeg (seda saab põhimääruses täpsustada, aga mitte pikendada) ning andmekogu põhimääruse volitusnormi raamid. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemi puhul on seaduses ette nähtud andmekogu pidamise eesmärk ja vastutav töötleja, seega tuleks seaduses sätestada veel isikuandmete koosseis, andmete säilitamise maksimaalne tähtaeg ning põhimääruse volitusnormi piirid. Justiits- ja Digiministeerium palub esitatud märkuste pinnalt SeOS-st täiendada. Andmekogu põhimääruse volitusnormis palume täpsustada seaduses selle ulatuse täiendades kas SeOS § 12 lõike 5 sõnastust või täiendades SeOS § 12 lõikega 2¹ järgmises sõnastuses: „(2¹) Andmekogu põhimääruses sätestatakse registri pidamise kord, sealhulgas: 1) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed; 2) täpsem andmekoosseis; 3) vastutava töötleja ja volitatud töötleja ülesanded; 4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise kord; 5) andmete säilitamise täpsemad tähtajad; 6) muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused.“.</p>	
Justiits-Digiministeerium	ja Eelnõu	<p>SeOS § 12 lõike 2 kohaselt andmekogu asutab ja selle põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. SeOS § 12 lõige 2 sõnastus ei ole õiguslikult korrektne, sest andmekogu asutatakse seadusega, mitte</p>	<p>Mittearvestatud. Planeeritud lahendada SeOS muudatusega, mille väljatöötamisega alustatakse aastal 2025.</p>

		määrusega. Teisisõnu on seaduse tasandil andmekogu regulatsiooni kehtestamisega andmekogu asutatud, seega ei ole võimalik selle asutamist enam edasi ministrile delegeerida. Palume SeOS § 12 lõikest 2 jätta välja sõnad „asutab ja selle“.	
Justiits-Digiministeerium	ja Eelnõu	SeOS § 12 lõikes 4 on sätestatud andmed, mis kantakse andmekogusse. Samas seadusest ei selgu, milliseid isikuandmeid andmekogus töödeldakse ja kui kaua neid säilitatakse. Palume täiendada SeOS § 12 lõigetega 51 ja 52 järgmises sõnastuses: „(5 ¹) Andmekogus töödeldakse järgmisi isikuandmeid: 1); 2)..... (5 ²) Isikuandmeid säilitatakse kõige kauem x aastatarvates.“; Punktiloetus tuleks loetleda isikuandmed isikuandmete kategooria täpsusega, näiteks isiku üldandmed, esindusõigusega seotud andmed vmt. Muudatuste tegemisel palume arvestada sellega, et seaduses tuleb sätestada andmete maksimaalne võimalik säilitamise tähtaeg. Konkreetsete andmekategooriate lõikes saab tähtaegu põhimääruses täpsustada. Juhime tähelepanu, et andmed tuleb kohe pärast säilitustähtaja lõppu kustutada. Juhul, kui soovitakse andmeid kustutada kogumis, tuleb põhimääruses sätestada, et teatud liiki andmeid säilitakse vähemalt x aeg ning pärast seda kustutakse andmed hiljemalt x aja jooksul. Eelnimetatud säilitamisaeg kokku peab jääma seaduses sätestatud maksimaalse säilitusaja raamidesse.	Mittearvestatud. Planeeritud lahendada SeOS muudatusega, mille väljatöötamisega alustatakse aastal 2025.
Justiits-Digiministeerium	ja Eelnõu	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemi põhimääruse § 8 lõike 2 kohaselt on andmekogus töödeldavad andmed seadme auditi, kontrolli ja isiku kompetentsust tõendava tunnistuse kohta avalikud. Avaliku teabe seaduse ⁷ (AvTS) § 3 kohaselt on avalik teave (edaspidi	Mittearvestatud. Planeeritud lahendada koos SeOS ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemi põhimääruse muudatusega,

		<p>teave) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata seaduses sätestatud korras. Seega lähtub AvTS eeldusest, et kõik teave, mida riik töötleb oma ülesannete täitmisel, on avalik, välja arvatud juhul, kui teabe suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang. Teabe asutusesiseseks tunnistamise alused ehk juurdepääsupiirangud, on sätestatud AvTS §-s 35. Juurdepääsupiirangud ei kohaldu automaatselt, vaid teabevaldajal on kohustus iga kord kaaluda, kas piirangut teabe suhtes kohaldada või mitte (välja arvatud mõned üksikud nii-öelda absoluutsed juurdepääsupiirangud). Justiits- ja Digiministeeriumi seisukoht on, et AvTS-is sätestatud juurdepääsupiirangud peaksid katma üldjuhul kõik võimalikud juhud, millal võib olla õigustatud andmete juurdepääsu piirata. Kuigi AvTS § 35 lg 1 p 19 võimaldab eriseadustes juurdepääsupiiranguid kehtestada, siis seda saab teha üksnes põhjendatud juhtudel (muu hulgas tuleb hinnata, kas AvTS § 35 alused ei ole piisavad). Samas ka eriseadustes juurdepääsupiirangute ettenägemisel peab teabevaldajale jääma kaalutusõigus, see tähendab, et andmed ei ole automaatselt juurdepääsupiiranguga, vaid teabevaldaja langetab iga kord eraldi otsustuse, kas andmete seada juurdepääsupiirang. Arvestada tuleb sellega, et ka asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teavet saab teabenõude korras välja nõuda ning teabevaldaja peab hindama, milline osa on juurdepääsupiiranguga ning milline mitte (AvTS § 38 lg 2). AvTS § 438 lõike 1 kohaselt peavad andmekogus töödeldavad andmed olema avalikult</p>	<p>mille väljatöötamisega alustatakse aastal 2025.</p>
--	--	--	--

		<p>kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Andmekaitse Inspeksiooni andmekogude juhendis 8 on kirjas (lk 12): „AvTS võimaldab teabele, sh andmekogudele, juurdepääsupiirangu seada kas AvTS § 35 alustel või eriseaduse alusel. Seega peabki eriseaduses vajadusel sätestama erinormina AvTS-ist andmete juurdepääsupiirangu. Juurdepääsupiirangu norm peab olema konkreetne ja selge ning sellest peab selguma, miks juurdepääsupiirang kehtestatakse.“. Eriseaduses andmekogu andmete absoluutse juurdepääsupiirangu kehtestamisel tuleb lähtuda sellest, et selline juurdepääsupiirang on lubatud kehtestada üksnes olukorras, kui on teada, et kõik andmekogus olevad andmed on juurdepääsupiiranguga. See tähendab, et seadusandja peab eriseaduses absoluutse juurdepääsupiirangu kehtestamisel tegema andmekogus sisalduva kogu teabe suhtes kaalutlusotsuse, hinnates ühelt poolt avalikku huvi nende andmete avalikustamise suhtes ning teiselt poolt selle teabe asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamisega kaitstavat huvi. Näiteks on üheks selliseks absoluutseteks juurdepääsupiiranguks AvTS-is ette nähtud § 35 lg 1 punkt 5, mis näeb kohustuslikuna ette, et kaitseväge valdusse sõjalise valmisoleku tõstmisel ja mobilisatsiooni korral üleantava riigivara kohta käiva teabe peab teabevaldaja tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks ilma, et tal oleks sealjuures antud võimalus kaaluda sellise piirangu põhjendatust. Samas on valdavalt AvTS § 35 lõikes 1 loetletud juurdepääsupiirangute puhul seadusandja pannud teabevaldajale siiski kohustuse juurdepääsupiirangu vajalikkust hinnata. Näiteks AvTS § 35 lg 1 p 7, mille kohaselt tuleb AK teabeks tunnistada teave, mille avalikuks tulek ohustaks (see tähendab teabevaldaja peab igal</p>	
--	--	---	--

		<p>juhul hindama, kas ohustab või ei ohusta) muinsuskaitse all olevat objekti või muuseumikogusse kuuluvat museaali. 2020. aasta 1. detsembril jõustus ametlikele dokumentidele juurdepääsu Euroopa Nõukogu konventsioon (Tromsø konventsioon) , mille Eesti ratifitseeris 201610. aastal. 2024. aastal antud hinnangus11 Eesti õigusaktide kooskõlale nimetatud konventsiooniga on välja toodud, et absoluutsed seadusega ette nähtud erandid teabe avalikkusest peavad olema minimaalsed. Lisaks on Eesti eelnevalt nimetatud hindamise raames antud selgitustes viidanud, et isegi kui sellised absoluutsed erandid teabe avalikustamisest on kehtestatud, siis on seadusandja selle kehtestamise raames hinnanud juba, kas erandiga kaitstud huvi kaalub igal juhul üle avaliku huvi nimetatud teabe vastu. Tromsø konventsiooni rakendamine eeldab, et eriseaduses sätestatav täiendav juurdepääsupiirang peab jääma Tromsø konventsiooni artikliga 3 antud raamidesse. Konventsiooni artikkel 3 annab ammendava loetelu põhjustest, millest tulenevalt võib piirata ametlikele dokumentidele juurdepääsu ning liikmesriigil ei ole õigust seda loetelu laiendada. Eelnevast tulenevalt on Justiits- ja Digiministeerium seisukohal, et eriseaduses saab täiendava juurdepääsupiirangu ette näha üksnes juhul, kui AvTS sellekohast alust ei leidu. Eriseaduses sätestatud juurdepääsupiirangu normist peab nähtuma selgelt piirangu kehtestamise eesmärk ehk millist huvi avaliku huvi vastu kaalutakse. Seletuskirjas tuleb välja tuua, millise Tromsø konventsiooni artiklis 3 sätestatud aluse alla kavandatav juurdepääsupiirang mahub ja millise mõttekäigu tulemusel sellise järelduseni jõutud on. Käesoleval juhul ei ole SeOS-es ette nähtud juurdepääsupiirangut, seega on kogu andmekogus</p>	
--	--	--	--

		<p>sisalduv teave avalik, välja arvatud osas, milles on võimalik AvTS § 35 loetletud juurdepääsupiirangute alustest lähtuvalt teave asutusesiseseks kasutamiseks tunnistada. On kaheldav, et kogu teave peale seadme auditi, kontrolli ja isiku kompetentsust tõendava tunnistuse kohta, mis andmekogus sisaldub, on kaetud mõne AvTS §-s 35 sätestatud piiranguallalusega. Lisaks eeltoodule tuleb olukorras, kus soovitakse avalikustada andmeid, mis kuuluvad mõne AvTS-is sätestatud juurdepääsupiirangu alla ja mis peaksid olema AvTS § 35 lõike 1 alusel asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave, sätestada seaduses õiguslik alus andmete avaldamiseks. IKÜM kohaselt peab igasuguseks isikuandmete töötlemiseks olema õiguslik alus. Seega tuleb seaduses sätestada, milliseid isikuandmeid ja mis eesmärgil avalikustatakse. Hetkel kehtiv SeOS vastavat regulatsiooni ei sisalda, mis tähendab, et teavet isiku nime ja tema kompetentsust tõendava tunnistuse kohta ei ole võimalik avalikustada. Juhul kui vastava teabe avalikustamine on vajalik (nagu võib järeldada andmekogu põhimäärusest) tuleb selleks seaduses sätestada eraldi alus. Justiits- ja Digiministeerium palub esitatud märkuste pinnalt seadust täiendada.</p>	
Justiits- Digiministeerium	ja Seletuskiri	<p>Eelnõu seletuskirjas (lk 3) on öeldud, et määruse rakendamiseks ei kaasne riigieelarvele otseseid tulusid ega kulusid. Samas on seletuskirjas märgitud, et Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemis on valmimas vajalikud arendused. Justiits- ja Digiministeerium palub seletuskirjas selgitada, kas mainitud arendusega kaasnevad lisakulud või tehakse see olemasolevate</p>	<p>Mittearvestatud. Määruse eelnõu seletuskiri annab ülevaate, et nimemärgise registri üleviimise arenduseks oli ettenähtud rahastus Väärismetalltoodete seaduse muutmise (RT I, 30.04.2024, 14), millega kehtestati seaduse tasandil nõue, et nimemärgis registreeritakse edaspidi TTJA</p>

		Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemi arendus- ja hoolduskulude raames.	infosüsteemis. Väärismetalltoodete seaduse seletuskirjaga on antud ülevaade registri üleviimise kulude kohta.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Seletuskiri	<p>Eelnõu seletuskirjas (lk 2) on kirjas: „<i>Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti järelevalve infosüsteemis (edaspidi andmekogu) on nimemärgise registreerimise taotlemise vorm hetkel arendamisel ning valmib aastal 2026. Taotluse vormi lisatakse väljad, mis on olemasolevate andmetega eeltäidetud. Plaanide kohaselt on taotlus digiallkirjastatav. Kuni arenduse valmimiseni saab kasutada taotluste esitamiseks hetkel kasutuses olevat Aktsiaselts Metrosert poolt hallatavat süsteemi</i>“.</p> <p>Eelnõu seletuskirjast võib jääda mulje, et kõik nimemärgistega seotud andmed (sealhulgas kuvandid), mis praegu paiknevad Aktsiaselts Metroserti andmebaasis, kantakse uude loodavasse andmekogusse automaatselt üle. Samas ei sisalda eelnõu ega selle seletuskiri selget ja üheselt mõistetavat teavet selle kohta, kas ja kuidas andmete liikumine ühest andmebaasist teise toimub. Ettevõtjad on juhtinud tähelepanu ebakindlusele, kas olemasolevad andmed kantakse Metroserti andmebaasist uude andmekogusse üle või peab taotleja 2026. aastal näiteks nimemärgise registreeringu pikendamisel esitama kogu dokumentatsiooni uuesti.</p> <p>Seetõttu palume selgitust, kas kõik Aktsiaselts Metroserti andmekogus olemasolevad nimemärgise andmed, sealhulgas kuvandid, kantakse uude andmekogusse automaatselt üle.</p>	Arvestatud. Nimemärgise andmed kantakse uude infosüsteemi automaatselt üle, et mitte ettevõtjat lisategevusega koormata. Seletuskirja lisatud täiendus andmete automaatse ülekandmise kohta.

		<p>Toetame lahendust, millega andmed lähevad automaatselt uude andmekogusse üle. Samuti palume andmete liikumise põhimõtteid kajastada eelnõu seletuskirjas, et ettevõtjatel oleks selge, kuidas toimida uue andmekogu rakendumisel.</p>	
<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Seletuskiri</p>	<p>Teiseks juhime tähelepanu sellele, et praegu kasutatav Metroserti süsteem saadab ettevõtjatele automaatseid meeldetuletusi näiteks nimemärgise registreeringu aegumise kohta. Eelnõus ega seletuskirjas ei ole kirjeldatud, milliseid funktsionaalsusi uus andmekogu hakkab sisaldama. See info on ettevõtjatele oluline, et planeerida oma tegevusi ja vältida asjatut halduskoormust.</p> <p>Palume eelnõu seletuskirjas täpsustada uue andmekogu põhifunktsioonid, sealhulgas see, kas uus süsteem saadab ettevõttele automaatse meeldetuletuse nimemärgise registreeringu lõppemise kohta. Kaubanduskoja hinnangul peavad ka uuel andmekogul vähemalt samad funktsioonid olema, mis hetkel kasutusel oleval.</p>	<p>Mittearvestatud. VMTS § 20¹ lg 4 sätestab, et Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teavitab ettevõtjat nimemärgise registreeringu kehtivusaja lõppemisest vähemalt kaks kuud enne kehtivusaja lõppemist. TTJA töö tõhustamise vaates on põhjendatud teavituste automaatne edastus. Samas jääb võimalus teha seda ka manuaalselt ehk TTJA personal edastab selle käsitsi.</p>